

3. Свечани скупови

I Скуп 19 новембра 1933 год.

Данашња свечана седница Српске краљевске академије посвећена је спомену нашег славног песника Змаја Јована Јовановића. Рођен пре сто година, у самом првом предвечерју великих дана, у којима ће тежње за слободом освојити целу Европу и у даљем струјењу своје створити значајне периоде у историском развиту њезиних народа, Змај ће на тој великој прекретници историје, и туђе и наше, убрзо постати једна од најзначајнијих фигура нашега народа и један од најлепших и најизразитијих претставника свеколиког стремљења његова духа.

Његово знаменито дело, озарено сјајем светле искре високог националног, политичког, социјалног и моралног идеализма његова, посвећено је било једино и непосредно прогресу и духовном, моралном и политичком ослобођењу нашега народа.

По унутрашњој вредности својој и по времену у коме се зачело и јавило, оно је морало избраздати дубоке трагове и повући вечно обележје своје моћи и у култури и у

историји нашега народа. Ни једног од наших песника није наш народ у свима огранцима својим боље разумевао и, можда, и због тога само, више и волео и славио него Змаја и ниједан од њих није толико утицао на мисао и душу његову као он. Тај утицај био је природна, и по томе и логичка, последица структуре његова ведра духа и оног топлог осећања, које би затреперило у његовој дубокој души на сваком таласићу и сваком, и најслабијем, покрету који би настао у бистром и богатом врелу народнога срца.

За Змајево срце, које се до последњег смираја свога загревало идеалима Змајеве младости, може се рећи данас, да је оно било најлепши, најдубљи и најтоплији израз колективног срца нашега народа.

Али Змај није само по срцу своје био оваплоћени син свога народа. И мисао његова у разбијеним и разбацаним деловима огледала живота и напора народних претставља концентрацију мисли целокупног народа нашег и она се види и у свима борбама кроз које је он у тежњама за ослобођењем својим пролазио и на свима вихорима који ломеше жи-

вот његов током целе половине једног немирног столећа.

Због тог карактера његова духа и његове душе, у довршеном облику своје, личност Змаја песника, филантропа, националисте и борца има црте једне врло сложене личности. Она је све до наших дана — не ретко и субјективно — оцењивана и са апсолутног и са релативног гледишта и у томе оцењивању њезине вредности виде се лепо у судару своје две света и два културна схватања. Али и поред тог испитивања и проучавања, она ни до данас није добила своје одређено место ни у историји наше књижевности, ни у културној и политичкој историји нашега народа.

Једно се ипак може рећи за његову лепу личност — може се рећи оно, што је већ речено и за друге неке, не наше песнике и сме се, мислим, рећи да не може бити осредњи писац онај, у чијим се делима огледа и дух и душа целог једног народа.

У славу таквог сина нашега народа, у тихом помену данашњем и у заједници мисли и осећања са целим народом нашим, припаљује с дубоким пијететом и Српска краљевска Академија жижак своје вечне захвалности. Нека

• је слава Змају — Змају песнику оптимизма;
Змају националисти, патриоти и изградитељу
уједињене отаџбине; Змају визионарном при-
паднику религије слободе, мира и братства и
Змају вечном васпитачу нашега народа и ње-
гове деце. Слава му!